

יום זכויות האדם הבינלאומי 2013 | נייר עמדה

מניעת הזכות למים מתושבי הכפרים הבלתי מוכרים בנגב

בכפרים הבלתי-מוכרים מתייבשים וננטשים ותושבים רבים מצמצים את עדרי הצאן שבבעלותם.

○ **תשתיות לקויות:** במקומות בהם מאפשרת המדינה חיבור למים, מוטלת האחריות על התשתית מנקודת המים המרכזית ועד לבתים עצמם על התושבים. אחריות זו כוללת את התקנתה של התשתית, תחזוקה שוטפת ונשיאה בכל העלויות הכספיות הכרוכות בכך. בשל כך מורכבת התשתית מצינורות פלסטיק שנפרסים מעל פני האדמה, והינם חשופים למפגעים ותקלות רבות.

○ **סירוב לחבר קהילות שלמות למקור מים:** עבור חלק מהקהילות המתגוררות בכפרים מסרבת המדינה לאפשר חיבור למים. זהו למשל המצב בכפרים אום אלחיראן, תל עראד, סוואווין אלעראקיב ואחרים. בכפרים אלה מתגוררים אלפי אנשים שנאלצים לשנע יום מים לבתיהם במיכליות מים. השינוע נעשה

הזכות לאספקת מים ברמה תברואתית נאותה, בכמות מספקת ובעלות כלכלית סבירה, הוכרה על ידי האסיפה הכללית של האו"ם וכן על ידי בית המשפט העליון בישראל כזכות אדם בסיסית המהווה תנאי למימוש הזכות לחיים בכבוד. מסמך זה מצביע על אי-מימושה של זכות זו בקרב המיעוט הערבי הבדואי בנגב.

בנגב הישראלי חיים כ-210,000 אזרחים ערבים בדואים. כ-70,000 מתוכם חיים בכפרים שאינם מוכרים על ידי המדינה. הממשלה מקדמת תוכנית להעברת אוכלוסיה זו ממקומה, ולפנותה לתחומי העיריות והכפרים המוכרים. האופן בו מאפשרת המדינה נגישות למים לאוכלוסיות בכפרים הבלתי מוכרים מבטא, הלכה למעשה, התניה של קיומה המלא של הזכות למים, בנכונותם של התושבים להתפנות מכפריהם ולמסור את קרקעותיהם למדינה. על כן היא עומדת בניגוד לאמור בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

ממחקר שביצענו בחודשים האחרונים, עולה כי הזכות למים באופן בו היא מוגדרת באמנות בינלאומיות, נמנעת מהערבים הבדואים המתגוררים בכפרים הבלתי מוכרים במספר דרכים:

○ **לחץ מים נמוך:** בכפרים בהם מאפשרת המדינה לתושבים להתחבר למים, החיבור הקיים הינו חיבור בקוטר 1 אינץ' עבור 240 נפשות במוצע. חיבור זה מספק מים בלחץ נמוך מאוד, ולמעשה מונע אספקת מים שוטפת בשעות בהן יש עומס על הקו. כמו כן, כמות המים הנמוכה פוגעת ביכולתם של התושבים להמשיך ולהתפרנס מחקלאות. מטעי זיתים רבים

כך, בכפרים בהם נדרשים התושבים לשנע מים לבתיהם, עליהם לשלם גם על הדלק, על זמן העבודה של הנגה ועל תחזוקה של מכלית המים. עלותה היומית של מיכלית הנושאת 4 קוב מים הינו 250 ש. מחירים אלה הופכים את המוצר הבסיסי ביותר הנדרש לקיום אנושי לעול כלכלי המוטל על משפחות שהן בחלקן הגדול מהעניות בישראל.

נתונים אלה העולים ממחקרנו, מצביעים על כך שהזכות למים כפי שהיא מוגדרת על ידי המוסדות הבינלאומיים וכפי שהיא מוכרת גם על ידי המשפט הישראלי, נמנעת באופן שיטתי ומכוון מתושבי הכפרים הבלתי מוכרים בנגב. מחיר המים הנגבה גבוה לעין שעור מהמקובל בישראל, כמות המים הזמינה נמוכה מכדי לספק את הביקוש, ורמת ההיגיינה נמוכה באופן מסוכן. תחת מצב זה הופכים המים ממצרך אנושי בסיסי שנגיש לכל אזרח במדינה, לאמצעי לחץ על התושבים לעזוב את בתיהם, את סגנון חייהם הכפרי, את המבנה הקהילתי המסורתי שלהם, ולעבור ליישובים העירוניים שמתכננת המדינה.

אנו סבורים כי הקשר שנוצר כאן בין הקניית זכויות אדם בסיסיות לבין הסכמה למדיניות הריכוז במרחב הינו מסוכן והרסני. על כן, אנו קוראים לכל הרשויות הרלוונטיות לפעול למען אספקת מים שוויונית באופן שוטף, באיכות ראויה ובעלות כלכלית סבירה לתושביהם של הכפרים הבלתי מוכרים בנגב.

באופן פרטי על ידי התושבים מנקודה שמרוחקת מספר קילומטרים ממקום היישוב.

○ **מים באיכות סניטרית ירודה:** בשל תשתיות החיבור הירודות החשופות לפגעי מזג האוויר ובשל אכסונום של המים במכלי אכסון, גדל הסיכוי לפגיעה באיכות התברואתית של המים ולפגיעה בריאותית באוכלוסיות הצורכות אותן.

○ **תעריף המים הגבוה בישראל:** בין השנים 2011 - 2013 נרשמה קפיצה של 75% בתעריף המים הנגבה מתושבי הכפרים הבלתי מוכרים - מ-5.36 ש"ב לקו"ב ל-9.42 ש"ב לקו"ב ללא מע"מ. זאת ללא כל שיפור בשירותי המים. התעריף המקביל לצרכן הפרטי העירוני הוא 7.85 ש"ב, התעריף לקוב מים לצרכן הפרטי בשאר היישובים הכפריים בישראל הוא 5.68 ש"ב. לעלות הבסיסית של המים מתווספות עלויות נוספות.

